

Фондация „Софийска платформа“
Годишен доклад за 2023 година

подготвен от:

Борислав Димитров (Пенков) – заместник-директор

Кристилина Илиева – проектен координатор

През 2023 година фондация „Софийска платформа“ продължи усилията си в двете си основни направления на работа: насърчаване на демократичната и гражданската култура в България, и съхраняване на паметта за близкото минало. Изминалата година отбеляза важен етап, тъй като фондацията чества своята 10-а годишнина. Също така, фондация „Софийска платформа“ е горд съчредител на паневропейската неправителствена организация за гражданско образование - THE CIVICS Innovation Hub. Създадена през 2021 година, тази организация има офиси в три европейски града: Бон, Загреб и София, като хъбът на THE CIVICS в София се помещава във фондация „Софийска платформа“.

По-долу ще намерите кратки резюмета на проектите, които фондация „Софийска платформа“ осъществи през 2023 година в подкрепа на своите стратегически цели, както и проектите в рамките на THE CIVICS Innovation Hub.

1. Истории от Белене

Финансираща организация: Фондация „Америка за България“

Дейности: Постпродукция и програмиране на виртуални разговори с оцелели от лагерите за принудителен труд в Белене, Ловеч и Босна; стартиране на специализирана онлайн платформа; създаване на виртуална обиколка на Белене; обиколки на място с местни екскурзоводи; подготовка и провеждане на обучителен курс за учители по история и гражданско образование за методи на работа с поляризиращи теми в класните стаи.

Продължителност на проекта: 2022-2024 г.

Проектът „Истории от Белене“ представлява логично продължение на постоянните ни усилия за подкрепа на формалното и неформалното образование за историята на близкото минало и гражданското образование в България. Тази програма има за цел да съхрани паметта за тоталитарния комунистически режим с акцент върху трудовия лагер в Белене. Освен това тя се стреми да стимулира интереса към историята на близкото минало и към лагера Белене, като увеличава ангажираността на посетителите чрез различни дейности.

През 2023 година успешно стартирахме специална онлайн платформа за проекта - www.belene.camp. Посетителите на платформата могат да се включат във виртуални разговори с оцелели от трудовия лагер в Белене, да се впуснат във виртуална обиколка на лагера или да организират обиколки на място в Белене с местни екскурзоводи. До края на 2023 година са налични два виртуални разговора, а през 2024 година е планирано пускането на още четири. Виртуалната обиколка е достъпна на уебсайта на проекта, а в момента сме на финала на разработването на мобилно приложение, което ще включва допълнителни 3D симулации.

През годината също така разработихме и подадохме за регистрация в Министерството на образованието курс за обучение на учители, посветен на иновативни методи за разглеждане на поляризиращи теми в класните стаи. През 2024 година на място в Белене ще бъдат проведени до пет обучителни курса, в които ще участват повече от 100 учители. Участващите учители ще имат възможност да заведат своите ученици в Белене за учебни посещения.

През 2023 година предприехме мащабна комуникационна кампания, включително много работа в социалните медии и медийно отразяване в национални и международни издания. Освен това участвахме активно в различни събития като Европейската нощ на учените 2023 година, Историческата конференция в Грац, Годишния фестивал на NECE 2023 година и „Форум за културно наследство: управление и интерпретация“ където представихме проекта „Истории от Белене“ и се ангажирахме с различни аудитории. Освен това участвахме в застъпническа

работа с държавни институции и заинтересовани страни, за да се застъпим за признаването на трудовия лагер в Белене за обект на културното наследство.

2. Лятно училище „Защо ни е да помним?“

Финансираща организация: Фондация „Америка за България“

Дейности: Петдневно лятно училище за ученици и студенти, което се провежда в Белене. Програмата на заниманията включва работа с архивни материали, посещения на значими исторически обекти в района на Белене, дискусии с оцелели от трудовия лагер и лекции на експерти.

Продължителност на проекта: 2018 година – в ход

От създаването си през 2018 година лятното училище „Защо ни е да помним?“ събира групи от около 20 младежи в град Белене за едномесечно обучение. Това въздействащо преживяване задълбочава различията между демокрацията и тоталитаризма, подчертава значението на паметта и възпоменанието за близкото минало и изследва значението им за настоящето и бъдещето. Освен това то предоставя задълбочено изследване на историята на българския комунистически режим.

Дейностите по програмата включват практическа работа с архивни материали, обиколки с екскурзовод до значими исторически обекти в района на Белене, задушежни дискусии с оцелели от трудовия лагер и поучителни лекции от експерти по темата.

През 2023 г. успешно проведохме шестото издание на лятното училище, като посрещнахме ученици от гимназии и университети в Белене за това трансформиращо образователно преживяване.

3. PROTEUS - Защита на ценностите и основните права на ЕС чрез участие на обществеността

Финансираща организация: Програма „Граждани, равенство, права и ценности“ (CERV) на Европейския съюз

Дейности: Подбор на участници за компонента за изграждане на капацитет; провеждане на обучителни събития; откриване на покана за финансиране на проекти.

Продължителност на проекта: 2022-2024 г.

На фона на ескалиращите атаки срещу гражданското общество и свиването на демократичните пространства, проектът се стреми да укрепи капацитета и да развие компетенциите на организациите на гражданското общество (ОГО) да отстояват и защитават основните права и ценности на Европейския съюз. Чрез всеобхватен подход проектът предлага обучение за изграждане на капацитет, микрофинансиране, наставничество и подкрепа на избрани ОГО, като се дава приоритет на тези, които работят в периферните региони и в по-малките градове и населени места.

През 2023 г. избрахме кохорта от 23 организации за участие в дейностите за изграждане на капацитет, като 19 от тях успешно завършиха две обучения, съобразени с техните нужди и предизвикателства. Освен това отправихме покана за финансиране на проекти, като поканихме за представяне на предложения с налични безвъзмездни средства в размер до 2500 евро за всяка награда, за да подкрепим инициативи, насочени към постигане на общите цели на проекта.

4. [Grajdansko.bg](https://grajdansko.bg)

Финансираща организация: Фондация „Меркатор“, Посолство на Федерална република Германия в София

Дейности: Разработване на онлайн платформа в подкрепа на учителите по гражданско образование

Продължителност на проекта: 2022 година - в ход

През 2023 г. продължихме разработването и усъвършенстването на <https://grajdansko.bg/>-онлайн образователна платформа, предназначена да подпомага учителите по гражданско образование в 11 и 12 клас. Тази платформа служи като ценен ресурс, предоставяйки на преподавателите алгоритъм за изготвяне на планове на уроци, съобразени с официалната учебна програма. Освен това тя предлага редица интерактивни дейности и допълнителни задачи, съобразени с ефективното ангажиране на учениците.

Към края на 2023 година grajdansko.bg вече е изчерпателно хранилище за планове на уроци, обхващащо всички теми от учебните програми за 11. и 12. клас. Освен това платформата отбеляза значителен ръст като повече от 800 регистрирани потребители се възползват от нейните ресурси и инструменти.

5. Икономисти в помощ на обучението по гражданско образование в България

Финансираща организация: Фондация ERSTE чрез Центъра за иновации в гражданското образование

Дейности: Разработване на поредица от планове на уроци по икономически теми от учебната програма по гражданско образование.

Продължителност на проекта: 2023-2024 година

Въз основа на успеха и положителните отзиви, събрани от предишните ни начинания, по-специално поредицата от планове за уроци за преподаване на правни теми в учебната програма по гражданско образование, ние събрахме специален екип от експерти, за да разширим усилията си в областта на свързаните с икономиката теми. Осъзнавайки важността на осигуряването на изчерпателни ресурси за преподавателите, ние започнахме разработването на подобни планове за уроци, съобразени с икономически теми.

През 2023 година внимателно подбрахме темите и изработихме съответните планове за уроци. Тези ресурси са предвидени за публикуване в изчерпателен наръчник, чиито копия ще бъдат раздадени на преподавателите за практическо прилагане. Освен това, за да се осигури достъпност и обхват, плановете за уроци ще бъдат предоставени на платформата grajdansko.bg, което допълнително ще обогати образователния пейзаж за преподавателите по гражданско образование.

6. [Четенето по време на социализма: Германската демократична република и Народна република България](#)

Финансираща организация: Федерална фондация за изследване на комунистическата диктатура в Източна Германия (Bundesstiftung Aufarbeitung)

Дейности: Адаптиране, превод и популяризиране на изложба, състояща се от 24 табла, посветени на литературата на ГДР и НРБ; организиране на съпътстващи събития като дискусии с експерти в няколко града в страната.

Продължителност на проекта: 2023 година

Литературата служи като мощно средство за осмисляне на миналото и подтикване на аудиторията към задълбочен размисъл за значението на историческите събития за съвременното общество.

През 2023 година Федералната фондация за изследване на комунистическата диктатура в Германия си сътрудничи с фондация „Софийска платформа“, за да се заеме с превода и адаптирането на оригиналната изложба, която се фокусира предимно върху Германската демократична република. Тези съвместни усилия разшириха изложбата като включиха четири допълнителни панела, които хвърлят светлина върху литературния пейзаж на Народна република България. В партньорство с Института за изследване на близкото минало и Нов български университет, разширената изложба имаше за цел да стимулира обществения дискурс около литературните пейзажи на Германия и България през тази епоха като направи проникателни паралели.

Проектът включваше различни дейности, включително разпространение на безплатни плакати, организиране на публични събития и използване на изложбата за образователни цели в училищата. През годината разпространихме 48 копия на изложбата в плакати формат А1 в училища, културни центрове и образователни институции в цялата страна. Освен това организирахме поредица от дискусии, посветени на изложбата, в няколко града в страната.

7. Укрепване на гражданското сближаване

Финансираща организация: Civitates

Дейности: Провеждане на кабинетно проучване, провеждане на полуструктурирани интервюта с експерти, изготвяне на доклад, разпространение на заключенията и препоръките.

Продължителност на проекта: 2023 година

В отговор на ерозията на демокрацията, възхода на популистките и евроскептичните политически движения и тяхното въздействие върху националните и местните избори в държавите - членки на ЕС, в съчетание със свиването на гражданските пространства и предизвикателствата пред гражданските обществени активности, възниква спешна необходимост от нов подход за защита и укрепване на гражданското общество в Европа. Въз основа на изследването на феномена „граждански пустини“ и надграждайки предишната работа на фондация „Софийска платформа“ по гражданските пустини в Европа, концепцията за гражданското сближаване се очертава като ключова мярка за противодействие на заплахите срещу основните принципи и ценности на Европейския съюз.

През цялата 2023 г. нашият екип се занимаваше с кабинетно проучване, за да дефинира твърдо концепцията за гражданско сближаване и да я приобщи към текущите дебати и политически дискурси. Централно място в нашия проект заемаха 14 полуструктурирани интервюта, проведени с представители на институциите на ЕС, политолози, изследователи в областта на социалните науки и експерти в областта на политиката, чиято цел беше да се съберат разнообразни гледни точки и обратна връзка. Кулминацията на тези усилия доведе до изчерпателен документ, който очертава концепцията за гражданско сближаване и се застъпва

за нейното интегриране в ключови политики и механизми на ЕС. Освен това документът съдържа конкретни препоръки за ефективното прилагане на това понятие. Окончателната публикация предстои да се случи в началото на 2024 г.

8. [ComComix](#)

Финансираща организация: Фондация „Америка за България“

Дейности: Разработване на комикс по темата за комунизма в България; създаване на планове за уроци по гражданско образование, използващи комикса като учебно помагало; разпространение на книгата сред заинтересовани преподаватели.

Продължителност на проекта: 2023 година

В търсене на свеж и иновативен подход за ангажиране на младата аудитория със сложната тема за близкото минало на България, фондация „Софийска платформа“ установи сътрудничество със студиото за комикси „Майна Таун“ за създаване на комикс, посветен на темата за комунизма в България. Резултатът от това сътрудничество е завладяващ комикс, който разказва историята на режима през призмата на антиутопията.

Като част от проекта ще разпространим безплатни копия на комикса сред преподавателите, придружени от подробен план на урока, специално разработен за включване на комикса като ресурс за преподаване и учене. Чрез интегрирането на тази визуално ангажираща медия в гражданското образование ние целим да насърчим по-дълбокото разбиране и критичното осмисляне от страна на учениците на историческите сложности на комунистическата епоха в България.

9. [Юристи в помощ на учителите по гражданско образование](#) (част от Civic Scouts at Work)

Финансираща организация: Германската федерална агенция за гражданско образование (brb) и фондация "Робърт Бош" чрез Центъра за иновации в областта на гражданското образование

Дейности: Събиране на екип от юристи; провеждане на обучение за екипа; улесняване на връзките между юристи и заинтересовани учители по гражданско образование.

Продължителност на проекта: 2023-2024 година

През 2022 г. DXC Technology България и Фондация „Софийска платформа“ инициират съвместни усилия за включване на юристи като помощници на учителите по гражданско образование, като се фокусират по-специално върху правните теми и аспекти в рамките на учебната програма по гражданско образование. Въз основа на това първоначално партньорство, Фондация „Софийска платформа“ събра нова група юристи и учители, за да подготвят заедно планове на уроци и да преподават - процес, започнал през 2023 година и предвиден за продължи през 2024 година. Този проект включва посещение на юристите в часовете по гражданско образование в училища в цялата страна.

10. [Диалог за прехода 2022-2024 г. Справяне с промяната по демократичен начин](#)

Финансираща организация: Германска федерална агенция за гражданско образование (brb) чрез Austausch e.V

Дейности: Разработване на обучителни материали за учители и преподаватели в сферата на неформалното образование за преподаване на историята на прехода към демокрация; организиране на поредица от „разговори за прехода“ за обмен на добри практики в

преподаването на тази история между практики в сферата на формалното и неформалното образование.

Продължителност на проекта: 2022-2024 година

Инициативата „Диалог за прехода“ 2022-2024 година има за цел да надгради постиженията на своя предшественик „Диалог за прехода“ 2019-2021 година. Тази мрежа от практики в областта на историята и гражданското образование е посветена на критичната оценка на периода на преход в Централна и Източна Европа след падането на комунизма през 1989 година. Тя изследва начините за справяне с последиците, с които обществата в участващите държави - България, Хърватия, Германия, Литва, Полша и Украйна - се сблъскват днес.

През 2023 година усилията ни бяха насочени към по-нататъшно разработване на материали за обучение, предназначени както за учители, така и за неформални преподаватели. Освен това проведохме събитие за обучение на учители и организирахме две сесии от нашата поредица „Разговори за прехода“. Тези сесии предоставиха платформа за практикуващите от мрежите на формалното и неформалното образование да се включат в съдържателен диалог на международно равнище, като обменят идеи и най-добри практики. Освен това участниците имаха възможност да общуват с избрани лица, вземащи решения, като чрез формата „Разговори за прехода“ се насърчиха ценният обмен и сътрудничеството.

11. Картографиране на гражданското образование в Европа (THE CIVICS Innovation Hub)

Финансираща организация: Германска федерална агенция за гражданско образование (bpb) чрез THE CIVICS Innovation Hub

Дейности: Провеждане на изследвания; разработване на база данни с местни контакти; популяризиране на информация за проекта и първоначална публикация.

Продължителност на проекта: 2023-2025 година

Проектът включва провеждане на проучвания сред лица и организации в цяла Европа, които се занимават с гражданско образование. Основната цел е да се идентифицират темите, с които те се занимават, техните организационни нужди и мрежите на контакти в тяхната работна област. Първоначалната фаза на картографирането приключи през 2023 година и започна следващият цикъл, обхващащ нови държави. В първоначалния кръг 434 организации и лица отговориха на нашия въпросник. Докладът, в който подробно са описани констатациите от първия кръг на картографирането, вече е достъпен онлайн тук: [Great expectations – Demands and realities of civic education in Europe \(thecivics.eu\)](https://www.thecivics.eu/great-expectations). Този доклад служи като ценен източник за разбиране на пейзажа на гражданското образование в Европа, като предоставя информация за различните теми, организационни нужди и взаимовръзки в областта.

12. Civic Scouts at Work (THE CIVICS Innovation Hub)

Финансиращи организации: Германската федерална агенция за гражданско образование (bpb) и фондация „Робърт Бош“ чрез THE CIVICS Innovation Hub

Дейности: Провеждане на обучителни модули, насочени към повишаване на гражданските знания и умения сред компаниите и техните служители.

Продължителност на проекта: 2022-2024 година

Програмата „Граждански скаути на работното място“ е специално адаптирана към компании с цел да се повишат уменията и знанията на техните служители, за да се насърчи активното

гражданско участие на работното място. Обучителните модули са разработени така, че да включват елементи на гражданското образование, като се фокусират върху възпитаването на критично мислене, толерантност и трансформационни умения. Освен това тези модули служат за повишаване на осведомеността по различни теми и явления, включително, но не само, дискриминация, устойчивост и дезинформация.

Участието в програмата дава възможност на компаниите да дават пример и да се превърнат в проводници на положителна промяна в съответните сектори или региони. През 2023 година програмата постави началото на обученията на шест групи граждански скаути, произхождащи от пет различни компании, като кулминацията на тези обучения е планирана за 2024 година.

13. [The NECE \(мрежа за европейско гражданско образование\)](#)

Финансираща организация: Германската федерална агенция за гражданско образование (brb) чрез Центъра за иновации в областта на гражданското образование

Дейности: Организиране на фестивала на The NECE за 2023 година; организиране на две лаборатории за прогнозиране и грамотност за бъдещето в гражданското образование в Европа; организиране и улесняване на презентации, семинари и дейности за изграждане на капацитет като част от NECE Campus.

Продължителност на проекта: 2023-2025 година

Мрежата NECE (Networking European Civic Education), създадена преди почти две десетилетия, има за цел да насърчи единството в гражданското образование в Европа. През 2023 година THE CIVICS Innovation Hub пое ръководството на NECE за тригодишен мандат, като го прие от Германската федерална агенция за гражданско образование. Той се фокусира върху подхранването и укрепването на общността на NECE чрез иновативни формати.

Фестивалът на NECE през 2023 година на тема „БЪДЕЩЕ!“ се проведе в Мадрид от 30 ноември до 2 декември 2023 година Той предостави оживена платформа за дискусии относно бъдещите предизвикателства пред европейското гражданско образование.

През 2023 година THE CIVICS Hub организира две лаборатории: една в Мадрид, посветена на прогнозирането и бъдещата грамотност в гражданското образование, и друга в Алпбах, Австрия, фокусирана върху подготовката за смущения в демокрацията и гражданското сближаване.

Лагерът NECE предлага платформа за обмен на практики и изследвания, свързани с демократичната ангажираност и гражданското образование. През 2023 година THE CIVICS Hub организира осем сесии на Кампуса.

14. [Млади професионалисти в областта на климата \(THE CIVICS Innovation Hub\)](#)

Финансираща организация: Европейската комисия чрез THE CIVICS Innovation Hub

Дейности: Изграждане и внедряване на система за управление на околната среда в България: Сесии за обучение, лекции, водени от експерти, групови дискусии и самостоятелни учебни задачи за млади хора, насочени към повишаване на екологичната им грамотност и насърчаване на активното гражданство и социалното предприемачество.

Продължителност на проекта: 2022-2023 година

Young Climate Professionals (YCP) е пилотен проект за екологична грамотност, насърчаващ активното гражданство и социалното предприемачество сред младите хора в 10 европейски

държави. По време на поредица от дейности, които се проведоха от октомври 2022 година до април 2023 година, младите участници в проекта придобиха задълбочени знания в областта на екологичната грамотност и личните умения.

Обучителните сесии включваха експертни беседи, групови дискусии и задачи. Участниците имаха възможност да разработят и реализират свои собствени идеи за зелени проекти като също така упражняваха планиране, наблюдение и оценка на работата си.

Акцент в проекта беше YCP Campus, който се проведе в Берлин от 31 март до 2 април 2023 година. По време на това събитие бяха избрани трима победители от България, Литва и Хърватия. Всеки печеливш проект получи безвъзмездни средства в размер на 3 000 евро, за да се подпомогне реализацията на идеята.

[Handwritten signature]
[Handwritten signature]

